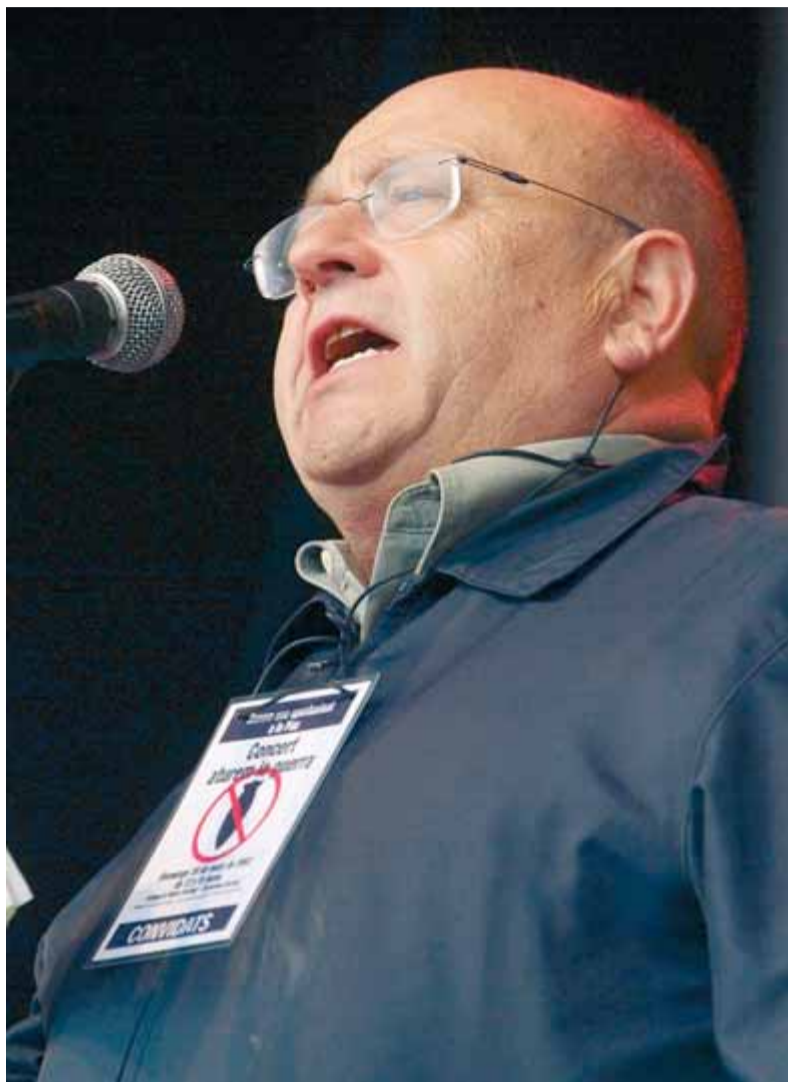

Vázquez Montalbán, 10 anys

Aquest és un suplement de contrastos, que suposem que agradaria a Eugeni Xammar, l'escriptor i periodista català amb qui obrim la portada. Quim Torra, comissari de l'any dedicat al personatge, ens ofereix un retrat del periodista i diplomàtic amb motiu del 40è aniversari de la mort. El tema de fons que l'acompanya és un interessant retrat especulatiu de Manuel Vázquez Montalbán (foto), escrit pel nostre estimat Quim Aranda, un dels màxims especialistes en l'obra del novel·lista i poeta barceloní. Fa deu anys de la mort de MVM –sembla que fos ahir– i el seu fill Daniel Vázquez Sallés acaba de publicar *Recuerdos sin retorno* (Península), un llibre evocador, que traça una panoràmica per la vida i obra d'un dels creadors més curiosos i versàtils de la literatura de la segona meitat del segle XX. Vázquez Montalbán va saltar pels gèneres literaris i els periodístics i sempre va mantenir el llistó alt. Aranda, que ha signat llibres i va organitzar col·loquis dedicat a Carvalho, situa la seva lupa sobre l'escriptor del Raval.

Entre els nombrosos temes, com l'obertura de crítica amb el llibre memorialístic de Joaquim Carbó, els voldria recomanar el documental *La memòria de la matèria*, que ja he vist dues vegades i que estrenen aquest dissabte a Girona en una projecció gratuïta. El nostre excompany Albert Abril firma aquesta realització que recrea la vida d'una comunitat prehistòrica a l'Amazònia brasilera. Es tracta d'una tribu sense jerarquies, ni tan sols xaman, en què s'organitzen en assemblees per consens i practiquen la poli-gàmia i la poliàndria. Tothom té dret a opinar, independentment del seu rol dins el grup. Sembla com una societat perfecta, com les que van idear els socialistes utòpics o els anarquistes del XIX, i que també van idealitzar Herman Hesse i Aldous Huxley, sense parlar dels hippies. Caldria plantejar-se qui ha d'aprendre de qui i obrir els ulls davant els pobles que viuen en comunió amb la natura i no per destruir-la. Es plantejaria algú conviure amb el jaguar? Aquí els fem en petites gàbies, com les del zoo de Barcelona. *

V

Vázquez Montalbán va saltar pels gèneres literaris i els periodístics mantenint el llistó alt

FEMINITATS ADA CASTELLS

Retrobades de ficció

Just en tornar d'un club de lectura en què hem parlat d'*El professor d'Història*, de Joan Francesc Mira, rebo un missatge de Proa en què s'anuncia que l'escriptor presentarà *El tramvia groc*, unes memòries de joventut. Em fa gràcia perquè una de les coses que més hem discutit amb els lectors és fins a quin punt el llibre de Mira, publicat el 2008, no són unes memòries o, fins i tot, s'ha dit, un assaig sobre els clàssics o un llibre de filosofia o de sociologia. A mi m'ha tocat el paper de defensar que era una novel·la i no m'ha estat pas difícil. Què té? Uns personatges sòlids, uns símbols potents i, fins i tot, una història d'amor amb totes les seves subtilitats, que fa de fil argumental. El professor és un personatge molt sòlid, però en molts aspectes un pot pensar que és el Mira que ens trobarem

a *El tramvia groc* en versió jove. En canvi, el personatge femení de la novel·la, encara que quedi més a l'ombra, és ben clau per situar-nos en una ficció realista amb tot allò que té de poderós el gènere de la novel·la: la capacitat de fer que la situació quotidiana més habitual no s'oblidi. La gran capacitat d'enaltir les misèries, si voleu. La dona malalta del professor també és una erudita, però precisament per la seva situació de feblesa ens és més humana i, paradoxalment, més personatge de ficció.

És una bona notícia que ara Mira publiqui les memòries perquè els seus lectors ens podrem entretenir a buscar-lo dins les novel·les. S'il·luminaran amb una nova llum. I és que els bons llibres no haurien de morir en els tres mesos –amb sort– que són a les llibreries. Els hem de retrobar, sempre. *

ELSENYORRUC GUILLEM CIFRÉ

